

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра Фінансового менеджменту та фондового ринку
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування
(шифр та найменування спеціальності)
за магістерською програмою професійного спрямування
Фінансовий та страховий менеджмент
(назва магістерської програми)

на тему: «Стратегія підвищення ефективності господарської діяльності
підприємства»
(назва теми)

Виконавець:
студент ЦЗВФН
Бугайова Г.О.

/підпис/

Науковий керівник:
д.е.н., проф. _____
(науковий ступінь, вчене звання)
Баранова В.Г.
(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ОДЕСА – 2019

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Трансформація економічних відносин в Україні диктує нові стратегії корпоративного управління. Враховуючи сучасні економічні умови, жорстка конкуренція вимагає від підприємців прийняття обґрунтованих управлінських рішень та побудови раціональної функції в межах компанії, що вимагає оцінки ефективності її діяльності. Оцінка ефективності є важливою частиною системи управління бізнесом компанії, оскільки вона є ефективним інструментом підтримки та аналізу ІТ.

Результати оцінки складають основу для прийняття управлінських рішень і можуть бути використані для визначення стратегічних та тактичних цілей.

Сьогоднішня фаза економічного розвитку характеризується високим ступенем невизначеності, виникненням системних кризових явищ і, отже, нестабільністю в розвитку економіки в цілому та кожного економічного оператора, тому надзвичайно важливим є активізація діяльності з удосконалення, їх функціонування та вирішення проблем управління та оцінки, ефективність роботи компанії, заснованої на використанні нових підходів та методів оцінки, оскільки існуючі підходи не повністю відображають результати господарювання компаній.

Відсутність на рівні промислових комплексів методичних розробок з вибору найбільш ефективних методів управління виробництвом в умовах переходу до ринкової економіки призводить до того, що фінансові менеджери інтуїтивно шукають вихід з кризової ситуації без належного вивчення наслідків та врахування нових факторів, що діють на ефективність їх роботи. Нерідко це призводить до втрати ефективності функціонування підприємства. Таким чином, існує об'єктивна необхідність теоретичного і практичного узагальнення процесів управління ефективністю господарської діяльності на всіх рівнях і рішення проблем на основі впровадження нових механізмів підвищення показників ефективності.

Сьогодні поняття «ефективність виробничо-господарської діяльності» є одним із найпоширеніших та досліджується багатьма вітчизняними та зарубіжними фахівцями, такими, як Андрійчук В.Г.[2,3], Білецька К.Ю.[5], Бланк І.А.[6,7,8,9], Ващенко І.А.[12,], Гайдаєнко О. М.[13,], Говорушко Т.А. [15], Градобоев Е.В. [17], Друкер П. Ф. [21], Ємець Ю.Г. [25], Прокопівний С.Ф[22], Полегенька М.А. [48], Шеремет О.Д. [68,69], Кравченко Х. В.[29], І. Кулаков, Куценко А.В. [32], Метеленко Н. Г. [36], Осипов, В.В. [41,42], Перерва П. Г. [46], Семенов Г.А. [52,53], Мочерний С.В. [37], Бойчик І. М.[10] та інші. У своїх працях вони вивчають економічні категорії «ефективність», «управління», методи

оцінки результатів, методи та функції управління результатами. Однак аналіз ефективності виробничих та господарських операцій підприємства, оцінка та визначення її місця в складному механізмі управління вимагає подальшої розробки теоретико-методологічної бази. Отже, тема роботи є актуальною.

Мета дослідження є розкриття теоретичних основ оцінки економічної ефективності та розробка рекомендацій щодо шляхів підвищення ефективності діяльності підприємства. Для досягнення цієї мети в роботі поставлено такі завдання: дослідити економічну сутність категорії ефективності діяльності підприємства; визначити методичні підходи до оцінки ефективності діяльності підприємства; систематизувати фактори підвищення ефективності діяльності підприємства; проаналізувати основні тенденції у функціонуванні підприємств в Україні; здійснити аналіз основних техніко-економічних показників діяльності підприємства ПАТ «Одескабель»; дослідити економічну ефективність підприємства; запропонувати шляхи підвищення економічної ефективності діяльності підприємства ПАТ «Одескабель»; сформулювати стратегії підвищення ефективності господарської діяльності підприємства ПАТ «Одескабель»; розробити рекомендації щодо прогнозування результативності діяльності підприємства ПАТ «Одескабель».

Об'єктом дослідження є процес підвищення ефективності господарської діяльності підприємства.

Предметом дослідження є теоретичні та методичні підходи щодо розробки стратегії підвищення ефективності господарської діяльності підприємства на прикладі ПАТ «Одескабель».

Практична значущість кваліфікаційної роботи полягає в розробці конкретних заходів щодо вдосконалення ефективності господарської діяльності підприємства.

Методи дослідження. Методологією дослідження є теоретичні положення загальноекономічної теорії, теорії фінансів, теорії фінансового менеджменту, а також спеціальні методи дослідження, зокрема: методи узагальнення, дедукції та індукції при дослідженні категоріального апарату; методи синтезу та аналізу, групування, порівняння, табличний метод, графічний аналіз, економіко-статистичний аналіз при проведенні аналізу ефективності господарської діяльності підприємства, системний підхід при визначенні шляхів підвищення ефективності діяльності підприємства, прогнозний – при розробці пропозицій щодо результативності діяльності підприємства, тощо. Теоретичне значення дослідження полягає в системному аналізі чинників, що знаходяться у факторному зв'язку з ефективністю діяльності підприємства.

Інформаційною базою дослідження є нормативно-законодавчі акти України, наукова література, інтернет-ресурси, монографічні дослідження,

фінансова та статистична звітність, дані, отримані з офіційного інформаційного сайту Smida.

Структура роботи. Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, які об'єднують дев'ять підрозділів, висновків та списку використаної літератури. Загальний обсяг роботи становить 98 сторінок друкованого тексту, містить 22 таблиці та 34 рисунка. Список використаної літератури нараховує 74 найменування.

Публікації та апробація результатів дослідження. Результати дослідження опубліковано в збірнику матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції «Розвиток економіки та менеджменту в умовах інтеграційних процесів». Київ, 12 жовтня 2019р.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі У роботі розглянуто теоретичні аспекти ефективності діяльності підприємства, методичні підходи до оцінки ефективності діяльності підприємства, систематизовано фактори підвищення ефективності діяльності підприємства.

У другому розділі проаналізовано фінансовий стан досліджуваного підприємства, здійснено аналіз основних техніко-економічних показників діяльності, досліджено економічну ефективність підприємства.

У третьому розділі запропоновано шляхи підвищення економічної ефективності діяльності підприємства, сформульовано стратегії підвищення ефективності господарської діяльності підприємства, розроблено рекомендації щодо прогнозування результативності діяльності підприємства

ВИСНОВКИ

1. Нині немає чітких меж між поняттями «ефективність», «ефективність виробництва», «ефективність функціонування підприємства». Головним критерієм ефективного функціонування підприємства слід вважати економічну ефективність. Ефективність функціонування підприємства - це комплексна характеристика, яка відображає ступінь використання ресурсних витрат, спроможність досягати поставлених цілей і здатність до стійкої життєдіяльності в конкурентному ринковому середовищі.

На наш погляд ефективність – це категорія, що характеризується результативністю роботи підприємства та рентабельністю його капіталу, ресурсів або продукції.

2. Наявні теоретичні розробки не дають відповідь про наявність «універсальних» критеріїв ефективності. Традиційний підхід базується на класичній моделі Дюпона «Рентабельність капіталу». Оцінка ефективності діяльності на основі концепції *Perfomence Meneqment* (управління результатами),

яка передбачає використання збалансованої системи індикаторів, включає різні фінансові та нефінансові показники, що дає змогу комплексно оцінити вартість підприємства та ефективність його діяльності.

Заснована Р. Капланом і Д. Нортеном збалансована система показників об'єднує більшість з існуючих показників у відповідні системи для оцінки і аналізу ефективності діяльності на будь-якому рівні управління М.В. Майер пропонує оцінювати ефективність функціонування суб'єкта господарювання на основі процесно-орієнтованого аналізу рентабельності (Activity – Based Profitability Analysis, АВРА).

3. Існують наступні показники ефективності виробництва: загальні показники економічної ефективності виробництва; показники ефективності використання живої праці (робочої сили); показники використання основних фондів; показники використання матеріальних ресурсів; показники ефективності економічних ресурсів; показники якості продукції .

Найважливішими факторами підвищення ефективності виробництва є підвищення технічного рівня, вдосконалення управління, організація виробництва та праці, зміна обсягу та структури виробництва, поліпшення якості природних ресурсів тощо.

4. У роботі було проаналізовано основні показники діяльності промислових підприємств в Україні у 2010-2017 рр.: темпи приросту ВВП були незначними, у 2017 р. – 2,5%, рентабельність операційної діяльності у промисловості низька, у 2017 р. вона склала 6,6%, ступінь зносу основних засобів у промисловості – 69,4 % , інноваційні витрати у промисловості дуже низькі, експорт нижче імпорту, тобто притоку іноземної валюти не має. В цілому економічна ситуація у країні не сприяє розвитку промисловості.

5. Аналіз основних техніко-економічних показників діяльності ПАТ «Одескабель» у 2016–2018 рр. показав, що активи підприємства з 2016 по 2018 рр. збільшувались, темп росту активів склав у 2017 р. 18,9%, у 2018 р. –13,6%, основні фонди теж збільшувались, у 2017 р. темп росту склав 12,1%, у 2018 р.– 9,1%, власний капітал збільшився у 2017 р. на 19,8%, у 2018 р. –на 10,5%, але чистий прибуток у 2018 р. знизився на 38,3%, в тому числі за рахунок збільшення собівартості продукції, адміністративних витрат та витрат на збут.

6. Аналіз показників ефективності використання основних засобів ПАТ «Одескабель» за 2016–2018 рр. показав, що підприємство збільшує вартість основних засобів, вони використовуються більш ефективно, а зниження рентабельності основних засобів в 2018 р. на 77,8% пов'язано зі зниженням чистого прибутку в цьому році.

Аналіз показників ефективності використання оборотних коштів підприємства у 2016–2018 рр. показав, що оборотні кошти використовуються підприємством неефективно.

Аналіз показників ефективності використання праці (трудових ресурсів) ПАТ «Одескабель» за 2016–2017 рр. показав, що трудові ресурси на підприємстві використовуються не дуже ефективно: фонд оплати праці збільшився, а продуктивність праці в цілому знизилась, проте, у 2017–2018 рр. фондоозброєність знижувалась, а продуктивність середньооблікового працівника збільшувалась.

Аналіз показників ліквідності показав, що підприємство є платоспроможним та фінансово стійким, підприємство забезпечено власними оборотними засобами і у нього достатньо власних фінансових ресурсів для фінансування необоротних активів і частини оборотних, підприємство залежить від зовнішніх джерел фінансування.

Ділова активність підприємства у 2016-2018рр. поліпшилась: період погашення дебіторської заборгованості, зменшувався з 60 днів у 2016р. до 52 днів у 2018р., період погашення кредиторської заборгованості теж зменшувався з 35 днів у 2016р. до 34 днів у 2018р., тривалість обороту запасів зменшувалась з 143 днів у 2016р. до 123 днів у 2018р., тривалість операційного циклу зменшилась за цей період на 26 днів, тривалість фінансового циклу – на 25 днів, що зменшує потребу підприємства в оборотних коштах.

Показники рентабельності підприємства у 2016-2018рр. мають позитивне значення, але у 2018р. вони значно знизились.

Чистий прибуток підприємства у 2016р. збільшився на 37661тис. грн., але у 2018 р. він зменшився на 49444тис.грн., чистий дохід (виручка від реалізації продукції) у 2018р. збільшився на 11,1%, в той же час, собівартість реалізованої продукції збільшилась на 14,8%, адміністративні витрати збільшилась на 17,8%, витрати на збут збільшились на 31,2%. Операційні витрати ПАТ «Одескабель» у 2016-2018рр. зросли: у 2016р. вони склали 1182893 тис.грн., у 2017 р. вони зросли на 404951 тис.грн., або на 34,2%, у 2018 р. вони збільшились на 223631 тис.грн., або на 14%. Найбільшу питому вагу в операційних витратах складають матеріальні витрати, однак з 2016 р. по 2018р. їх частка зменшилась з 82,2% у 2016 р. до 78,2% у 2018р. Питома вага витрат на оплату праці в операційних витратах збільшилась з 7,7% у 2016р. до 9,9% у 2018р. Амортизація складала 14647 тис.грн. у 2016 р., у 2017 р. вона зросла на 5889 тис.грн., або на 40,2%, у 2018 р. вона збільшилась на 17751 тис. грн., або на 86,4%, це значно збільшило собівартість продукції у 2018 р. та знизило прибуток.

7. Для підвищення ефективності роботи підприємству необхідно :

- знизити собівартість продукції за рахунок зниження адміністративних витрат та витрат на збут;
- знизити витрати на страхування відгруженої продукції, запаси готової продукції на складі не повинні перевищувати обсягу продукції, що було виготовлено протягом одного місяцю;
- продавати продукцію на умовах передплати, відстрочку платежу необхідно скоротити до двох тижнів та надавати її тільки покупцям великих партій товару;
- переглянути цінову політику та формувати ціну згідно з показниками рентабельності;
- позбутися продукції, що не користується попитом, але є на складі, при купівлі сировини перевагу необхідно надавати постачальникам, що продають сировину з відстрочкою платежу;
- знаходити можливості скорочення персоналу та зниження частки відрядної оплати праці;
- використовувати спонтанне фінансування покупців продукції, тобто пропонувати знижку від ціни за швидший розрахунок за продукцію, крім цього необхідно використовувати облік векселів та факторинг.

8. Матриця фінансової стратегії Франсона-Романе показала, що у підприємства наявні усі можливості для подальшого ефективного розвитку. Економічна стратегія ПАТ «Одескабель» повинна базуватися на збільшенні рентабельності своєї діяльності, розширенні ринків збуту своєї продукції, крім цього підприємству у своїй діяльності необхідно використовувати власні кошти, збільшити їх шляхом випуску акцій та залученням інвестицій, а не збільшувати запозичення.

На наш погляд, на даному етапі розвитку підприємству необхідно обрати стратегію фінансового забезпечення стійкого зростання, що спрямована на те, щоб збалансувати параметри обмеженого зростання операційної діяльності і необхідного рівня фінансової безпеки підприємства.

9. Як свідчать результати регресійного аналізу, збільшення в структурі капіталу зобов'язань призводить до збільшення результативного показника – чистого доходу, але істотне збільшення позикових коштів може знизити темпи зростання обороту підприємства. При невисокому та незмінному рівні рентабельності (у ПАТ «Одескабель» 2017 р. рентабельність активів підприємства 7%, у 2018 р. – 1%) є ризик зміни ефекту фінансового важеля: підприємство буде змушене зменшити заборгованість та розраховувати на власні кошти.

АНОТАЦІЯ

Бугайової Г.О. «Стратегія підвищення ефективності господарської діяльності підприємства»
кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності
«фінанси, банківська справа та страхування»
за магістерською програмою «Фінансовий та страховий менеджмент»
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2019 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – процес підвищення ефективності господарської діяльності підприємства.

У роботі розглянуто теоретичні аспекти ефективності діяльності підприємства, методичні підходи до оцінки ефективності діяльності підприємства, систематизовано фактори підвищення ефективності діяльності підприємства.

Проаналізовано фінансовий стан досліджуваного підприємства, здійснено аналіз основних техніко-економічних показників діяльності, досліджено економічну ефективність підприємства.

Запропоновано шляхи підвищення економічної ефективності діяльності підприємства, сформульовано стратегії підвищення ефективності господарської діяльності підприємства, розроблено рекомендації щодо прогнозування результативності діяльності підприємства.

Ключові слова: ефективність, ефект, фінансовий результат, прибуток, фінансова стратегія, фінансова політика підприємства, прогнозування результативності діяльності підприємства.

ANNOTATION

Buhaiova Halyna «The strategy of increasing the efficiency of business activity of the enterprise»
thesis for Master degree in specialty "Finance, banking and insurance"
under the program «The Master's qualification work consists of three sections»
Odessa National Economic University
Odessa, 2019

Thesis consists of three chapters. Object of study is the process of improving the efficiency of the enterprise.

The theoretical aspects of the efficiency of the enterprise activity, methodical approaches to the evaluation of the efficiency of the activity of the enterprise are considered in the work, the factors of increasing the efficiency of the activity of the enterprise are systematized.

The ways of increasing the economic efficiency of the enterprise's activity are proposed, the strategies of increasing the efficiency of the economic activity of the enterprise are formulated, the recommendations on forecasting the efficiency of the enterprise's activity are developed.

Keywords: efficiency, effect, financial result, profit, financial strategy, financial policy of the enterprise, forecasting the efficiency of the enterprise.